

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	11
WPROWADZENIE	15
ROZDZIAŁ I. ZGODA PACJENTA JAKO ZDARZENIE CYWILNOPRAWNE	19
1.1. Natura prawna zgody	22
1.1.1. Miejsce zgody w klasyfikacji zdarzeń prawnych	24
1.1.2. Podstawy kwalifikacji zgody	27
1.1.3. Zgoda jako działanie prawne a czynność prawna	27
1.1.3.1. Konstrukcja czynności prawnej i konstrukcja zgody – rozważania ogólne	28
1.2. Przesłanki istnienia zgody	30
1.2.1. Oświadczenie woli – uwagi ogólne	31
1.2.2. Zgoda jako szczególnego rodzaju oświadczenie woli	33
1.2.3. Chwila udzielenia zgody	34
1.2.4. Interpretacja zgody	36
1.2.5. Odwołalność zgody	37
1.3. Przesłanki skuteczności zgody	39
1.3.1. Podmiotowe przesłanki skuteczności zgody – uwagi ogólne	39
1.3.1.1. Podmiotowe przesłanki zgody	40
1.3.2. Wymagania w zakresie formy zgody	43
1.3.2.1. Sposób udzielenia zgody	43
1.3.2.2. Zgoda wyrażona w sposób dorozumiany	45
1.3.3. Zgoda wadliwa	46
1.3.3.1. Wady oświadczeń woli	46
1.3.3.2. Zgoda dotknięta wadą	47
1.3.4. Treść zgody	48

1.3.4.1.	Cywilnoprawny charakter warunku	48
1.3.4.2.	Zgoda warunkowa	49
1.3.4.3.	Przesłanki skuteczności zgody a postanowienia art. 58 k.c.	50
1.3.5.	Zgoda jako element czynności prawnej	52
ROZDZIAŁ II. PRZEDMIOT ZGODY		55
2.1.	Wewnętrzna płaszczyzna badania przedmiotu zgody	55
2.1.1.	Zgoda jako podstawowe prawo pacjenta	55
2.1.2.	Zgoda a ochrona dóbr osobistych – uwagi ogólne	56
2.1.2.1.	Przedmiot ochrony dóbr osobistych	57
2.1.2.2.	Rodzaje dóbr osobistych zagrożonych działaniami medycznymi	59
2.1.2.3.	Zgoda a ochrona dóbr osobistych	63
2.1.2.4.	Okoliczności wyłączające bezprawność naruszenia dóbr osobistych	66
2.1.2.5.	Zgoda jako przesłanka wyłączająca bezprawność	68
2.1.2.6.	Zgoda a ryzyko	68
2.1.3.	Przesłanki legalności działań podjętych na podstawie zgody	72
2.1.3.1.	Przestrzeganie „zasad sztuki lekarskiej”	72
2.1.3.2.	Należyta staranność	73
2.1.3.2.1.	Standardy działań medycznych	75
2.1.3.3.	Kwalifikacje	77
2.2.	Zewnętrzna płaszczyzna przedmiotu zgody	82
2.2.1.	Świadczenie zdrowotne jako rodzaj działania medycznego	82
2.3.	Cel zabiegu	86
ROZDZIAŁ III. PODMIOTOWE PRZESŁANKI SKUTECZNOŚCI ZGODY		89
3.1.	Znaczenie słowa „pacjent”	89
3.2.	Nasciturus jako pacjent	92
3.2.1.	Międzynarodowa ochrona praw nasciturusa	94
3.2.2.	Ustawodawstwo krajowe	95
3.3.	„Zdolność do bycia pacjentem” i kompetencja do wyrażenia zgody	100
3.3.1.	Kompetencja do wyrażania zgody a zdolność do czynności prawnych – zagadnienia ogólne	101
3.3.2.	Zdolność do czynności prawnych a samodzielna kompetencja do wyrażenia zgody – zgoda właściwa	102
3.3.3.	Ograniczona kompetencja do wyrażenia zgody – uwagi ogólne ..	107
3.3.3.1.	Zgoda łączna – uwagi ogólne	110
3.3.3.2.	Zgoda łączna na tle poszczególnych ustaw medycznych .	112
3.3.4.	Brak kompetencji do wyrażenia zgody	115

3.3.4.1.	Zgoda zastępcza	116
3.3.4.2.	Cywilnoprawna podstawa konstrukcji zgody zastępczej	117
3.3.4.3.	Zasady udzielania zgody zastępczej	119
3.3.4.4.	Szczególne przypadki zgody zastępczej	120
3.3.4.4.1.	Prawne znaczenie „zgody rodziny”	121
3.3.5.	Zgoda sądu	123
3.4.	Sytuacje konfliktowe	125
3.4.1.	Zwykłe świadczenia medyczne	125
3.4.2.	Świadczenia medyczne o podwyższonym ryzyku	126
3.5.	Konflikt dóbr prawnie chronionych	128
3.5.1.	Genetyczne i medyczne kryteria człowieczeństwa	128
3.5.2.	Ustawa o planowaniu rodziny a ochrona praw pacjenta w prenatalnym stadium rozwoju	131
3.5.2.1.	Zgoda pacjentki na dokonanie zabiegu przerwania ciąży	134
3.5.3.	Konflikt dóbr prawnie chronionych – <i>maternal-fetal conflict</i>	135
3.5.4.	Uchylenie bezprawności działań podjętych na rzecz nasciturusa wbrew woli jego matki	142
3.5.4.1.	Konstrukcja stanu wyższej konieczności	142
3.5.4.2.	Instytucja <i>negotiorum gestio</i>	143
3.5.5.	Odmowa udzielenia zgody jako zachowanie bezprawne	145
ROZDZIAŁ IV. ZGODA PACJENTA A INFORMACJA		147
4.1.	Informowanie jako obowiązek lekarza	147
4.2.	Udzielenie informacji	151
4.2.1.	Zakres udzielonych informacji	151
4.2.2.	Sposób udzielania informacji	155
4.3.	Przywilej terapeutyczny	157
4.4.	Odmowa przyjęcia informacji	159
ROZDZIAŁ V. SPOSÓB WYRAŻENIA ZGODY NA DZIAŁANIA MEDYCZNE ORAZ WYMAGANIA W ZAKRESIE FORMY		163
5.1.	Oświadczenie woli czy przejaw woli?	163
5.2.	Forma zgody	166
5.2.1.	Zasada swobody formy zgody pacjenta	168
5.2.2.	Forma zgody właściwej	170
5.3.	Znaki wyrażające zgodę	173
5.4.	Forma utrwalenia zgody	175
5.5.	Forma zgody pacjenta – aspekt praktyczny	177
5.5.1.	Forma zgody zastępczej i zgody łącznej	177
5.6.	Skutki niezachowania określonej formy zgody	179

ROZDZIAŁ VI. ZGODA NA NIETERAPEUTYCZNE ZABIEGI MEDYCZNE	181
6.1. Charakterystyka wybranych ponadstandardowych świadczeń zdrowotnych	182
6.1.1. Zabiegi medycyny estetycznej	182
6.1.2. Korekcyjne zabiegi zmiany płci	184
6.1.3. Stany terminalne – opieka paliatywna i hospicyjna	185
6.2. Leczenie bólu	187
6.2.1. Pojęcie bólu	187
6.2.2. Ból jako wewnętrzne przeżycie pacjenta	188
6.2.3. Prawo pacjenta do żądania uśmierzenia bólu	188
6.3. Świadczenia pozbawione leczniczego celu	190
6.3.1. Podstawy prawnej kwalifikacji nieterapeutycznych zabiegów medycznych	192
6.3.2. Podstawy prawnej dopuszczalności zabiegów nieterapeutycznych	194
6.3.3. Przesłanki legalności zabiegów nieterapeutycznych	195
6.3.3.1. Prawo dysponowania dobrem osobistym	196
6.3.3.2. Ocena ryzyka nieterapeutycznych zabiegów medycznych	196
6.3.3.3. Obowiązek informacji o ryzyku i skutkach zabiegu	198
6.4. Zgoda na zabieg nieterapeutyczny	199
6.5. Przesłanki odpowiedzialności za skutki zabiegów nieterapeutycznych	201
6.5.1. Kwalifikacje	202
6.6. Zabieg sterylizacji	203
ROZDZIAŁ VII. GRANICE ZGODY	207
7.1. Prawne granice działań dotyczących długości życia – eutanazja	207
7.2. Oświadczenia woli <i>pro futuro</i>	212
7.2.1. Dyspozycje na przyszłość – terminologia	213
7.2.2. Dopuszczalność oświadczenia <i>pro futuro</i> – ujęcie porównawcze	214
7.2.3. Oświadczenia <i>pro futuro</i> w prawie polskim – uwagi <i>de lege ferenda</i>	218
ZAKOŃCZENIE	223
SPIS AKTÓW PRAWNYCH I DOKUMENTÓW	231
BIBLIOGRAFIA	235